

Õpetajate päeval

9. oktoobril võtsid meie abiturientid ohjad enda kätte ja said omal käel tunda, mis tunne on olla üks päev õpetaja. Koolipäeva alguses oli väga tore vaadata, kui õpetajad olid võtnud üle gümnasistide koha ja istusid ning jutustasid all korrusel pinkide peal. Koolitunnid olid põnevad ja lõbusad. Vahetundide ajal tuli kooliraadiost valjemini muusika kui tavaliselt, sest õpetajaid ju polnud ja seda luksust saime me endale lubada. Väikesed olid väga väga lähedased enda õpetajatega ja kurtsid neile muresid ning joonistasid toredaid pilte. Küsisin ka director-juuniorilt mõned küsimused. **Helju Eliis, kuidas oli olla üks päev meie kooli direktor?**

Direktor olla oli hirmutav, huvitav ning silmiavav - kogu kooli ees esineda oli väga hirmus, aga uue ja huvitava kogemuse sain. See oli ka silmi avav, kuna see näitas, kui raske on õpetaja töö tegelikult.

Kas Sul tekkis mõte, et võiks direktoriks kunagi hakata?

Ma mõtlesin korra selle peale, kuid siiski otsustasin, et see pole minu jaoks.

Kuidas õpilased käitusid ja kas nad olid Su vastu viisakad?

Õpilased olid minu vastu viisakad ning üldjuhul käitusid hästi, kuid kabinetiti tuli mul küll mõni õpilane kutsuda.

Millised olid üldmuljed, kirjelda paari sõnaga.

Päev möödus väga kiiresti. Hea oli see, et meie klassijuhataja oli meiega koolimajas. Ta aitas meid mõninga asjaga.

Nõustun sinuga, Helju Eliis, et päev oli tore. Muidugi tuli ette mõningaid äpardusigi, kuid seda juhtub ka meie tava-päraste õpetajatega. 11. klass ootab sama säravalt ja pühendumusega järgmist õpetajate päeva, et saaks juba ka ise tahvli ette tunde andma. **Kelli Nurm (11.kl)**

Direktor Kaidi soovis noorelt kolleegilt ühte teenet, 100 leheküljelist arengukava õhtuks oma töölauale. Ei tea, kas see võttiski Helju Eliisil isu ära direktoriks hakata. Uued õpetajad kuulutasid välja uued koolireeglid, aga õnneks need käiku ei läinud—üks segadus ja korralagedus oleks vaid olnud. Hea nali oli see sellegipoolest. Peale aktust sõitsid „vanad“ õpetajad Palivere U-studiosse, kus saime kätt proovida lüster tehnikas portselanmaalimises. Väga kaunid tassid ja taldrikud saime omale. Edasi sõitsime Haapsalusse Viigi kohvikusse pidusöögile. Hiljem abiturientidega kohtudes tegi murelikuks see, et päriselt õpetajaks ei taha neist keegi saada. Aga ehk siiski mõni kaalub seda, sest kust muidu need noored õpetajad siis kooli tulevad. **Mai Jõevec, õpetaja aastast 1968.**

Auväärt pedagoogid pildistas üles Grete Luts

6. oktoobril toimus gümnaasiumi õpilastele ettevõtluspäev Haapsalu kutsehariduskeskuses. Meile tuli rääkima kahemehe firma Tok Tok. ning nad rääkisid väga huvitavatel teemadel. Nad ei käsitlenud ainult ettevõtlusteemasid, vaid rääkisid ka paljust muust ning kaasati ka kuulajaid ning küsiti palju meie endi arvamust. Kirjutasime paberitele oma arvamused, kõik oli anonüümne ja see oligi väga positiivne. Palju oli ka otse suhtlemist, hea oli lektoreid kuulata ja nendega kaasa rääkida.

Samuti jäi hästi kõrva mul nende enda kogemused, kuidas ennast positiivsena hoida. Selline loeng ongi oluline, kuna seal ei räägitud otseselt õppimisvaldkonnast, vaid sellest, kuidas sa ennast ise arendada saad ning see on igale minuvanusele noorele väga oluline, et edaspidises elus läbi ei põleks.

Iseendale tuginedes arvan ma, et sellised loengud peaks olema kohustuslikud koolides. Iga noor tahab ju teada, kuidas olla edukas ja kuidas ennast selleks arendada. Soovitan kõigil sellistest võimalustest kinni haarata, mida teile koolis pakutakse. **Raul Vahtmeister (11.kl)**

Norra versus Eesti

Mia Marta Altmäe õpib 3. klassis, aga meie koolis alustas ta sel sügisel siiski alles esimest õppeaastat. Varem elas ja õppis Mia Norras, kuhu pere kolis seoses isa tööga. Nüüd on pere jälle Eestis tagasi ja loomulikult ei jäta Kõmu juhust kasutamata, et uurida, kus on siis ikkagi parem elada – Norras või Eestis. Intervjuu sai tehtud nii Mia kui tema ema Külliga.

Küsin kohe alustuseks, et mis oli Norra koolis teistmoodi kui siin?

Mia: Meil olid vahetunnid pikemad, iga päev olime hästi palju õues, isegi suure vihmaga. Vihmajoped, -püksid, mütsid, sallid, kindad, saapad olid kogu aeg olemas, isegi tagavarariided pidid kaasas olema. Kui midagi ununes maha, siis sai koolist laenata.

Külli: Seal viibivad lapsed tõesti väga palju ja meeleldi õues. Mia kool oli väike maakool looduse rüpes, metsatukk oli kohe kooli taga, seal lapsed siis mängisid ja turnisid puude otsas, talvel mõllasid lume sees. Selliseid õuevahetunde oli päevas 3 korda, teised vahetunnid olid lühemad – 15 min ja söögivahetund kestis tundi aega, millest 15 min oli söömiseks ja 45 min õues olemiseks.

Kas meie koolilõuna on parem?

Mia: Jaaaaaa! Norras ei anta üldse sooja sööki koolis, endal peab söögikarp kaasas olema.

Kui mõnel lapsel ei ole kaasas, siis talle antakse saiakest kooli poolt.

Kui pikk oli koolipäev?

Külli: Kool algas 8.30, selleks ajaks viisin lapsed (ka Mia vend Aron õppis sealsamas) kooli ja umbes 14.00 tõin nad koju. Huviringid alustasid kell viis, selleks ajaks viisin lapsed jälle kooli tagasi. Vajadusel võis laps peale tunde jääda kooli pikapäevaväruhma, ka hommikul oli see võimalus, et laps oli koolis juba kell 7.00 pikapäevaväruhmas. Kuutasu oli umbes 200 eurot. Nii pika päeva korral said lapsed kooli poolt ka süüa – saiake ja morss.

Kirjanduse põhjal julgen väita, et Norras ei ole õppetöö nii pingeline kui Eestis. Kas oli nii?

Mia: Siin on tõesti palju raskem. Tunnis õpitakse rohkem, tehakse palju ülesandeid. Norras tegime vähem ja näiteks, kui sa said ülesande valmis, siis võisid midagi toredat teha (joonistada, lugeda). Tundides mängisime vahepeal, ei õppinud kogu aeg. Kodutöid oli hästi vähe, ainult 1-2 asja tuli õhtul ära teha.

Külli: Esmaspäevaks ja reedeks kodutöid üldse ei antud. Huvitav oli ka see, et näiteks 1.klassi astudes ei pidanud lapsed oskama lugeda, seda õpiti koolis alles. See tundus mulle imelik, aga kevadel oskasid ometi kõik lapsed lugeda ühtemoodi hästi. Huvitav oli veel see, et kooli minnes ei pea lapsel endal olema mitte midagi muud kui koolikott ja pinal, kõik muu saab ta kooli poolt.

Päevikut neil üldse pole, vaid iga nädal saab laps koolist lehe, kus on peal uus tunniplaan ja ülesanded, mis teha tuleb. Lastele meeldis väga, et tunniplaan muutukui muutus. Hariliku pliiatiga kirjutatakse kuni 8.klassini. Ja telefoni ei tohi lastel koolis kaasas olla.

Hinnete panemine on Eestis hirmus oluline. Sa oled meil

*Iga nädal uus tunniplaan

*Hindeid pole

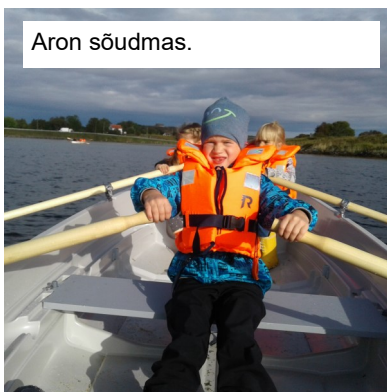
*Lõunasöögikarbike

*23 rahvust

vieline tüdruk, aga mis hinded sul Norras olid?

Mia: Norras ei panda hindeid kuni 8.klassini. Seal olin ma ka tubli, kõik lapsed olid tublid, saime naerunäoga märke harjutuste juurde kiituseks.

Külli: Mind hämmastaski see, et ühegi töö peal polnud punast kriipsugi, ainult naerunäod. Arenguestlustel, 2 korda aastas sain ülevaate laste oskustest, mõlemad olid oma klassi parimate hulgas. Ega see kergelt ei tulnud, sest õppetöö oli ju norra keeles ja mingeid lisa keeleõppetunde nad ei saanud, sest nad ei olnud pagula-

sed. Süüria lastele oli ette nähtud abistav keeleõpe. Üldse oli meie kogukonnas 23 erinevat rahvust.

Milline loodus! Mõlemal fotol on taamal näha mäed nagu sefiirikoogid, tegelikult Seitse Öde. Kõik fotod on erakogust.

Kuidas sa, Mia, norra keele nii ruttu selgeks said?

Mia: Ma vaatasin kogu aeg, mida teised tegid, proovisin ise aru saada, mida õpetaja ütles, mõtlesin kaasa ja muidugi aitas suhtlemine vahetundides. Joonistamistunnis lapsed võisid rääkida samal ajal ja siis ma ka õppisin keelt juurde ja nii see tuligi.

Küll: Öhtuti olin alguses abiks, tõlkisin norra keelest eesti keelde ülesannete juhiseid. Õppisime pähe norrakeelseid lauseid, sest esmaspäeviti peavad lapsed alati rääkima, mida nad nädalavahetusel tegid. Päris ruttu said aga lapsed juba ise hakkama nii norra kui inglise keeles. Aron omandas mõlemad keeled juba lasteaias.

Mia: Suhtlemisele pööratakse Norra koolis väga suurt tähelepanu. Seda jälgitakse, et kõik suhtleks kõigiga, kedagi ei tohtinud eelistada. Meil ei olnud ka kindlat pinginaabrit, palju tegime paaristööd, õpetaja määras paarid.

Küll: Hea suhtlemise näide on ka see, et seal määratakse igale 1.kl lapsele nn tugisük 7.klassist. Nad peavad iga nädal vähemalt ühel päeval midagi koos tegema, kas mängivad õues või joonistavad toas jne. Samuti õpetatakse lapsi suhtlema vanemate inimestega. Selleks on kohe ette nähtud üks külastuspäev kuus vanadekodusse, kus lapsed siis koos sealsete elanikega laulavad, mängivad, küpsetavad või ajavad niisama juttu.

Meil aitab KiVa sassis suhteid klaarida. Kuidas Norras lapsed omavahel läbi saavad?

Mia: Lastevahelist tülitsemist ja löömist oli väga palju. Norra lapsed norisid teisest rahvusest lapsi, ka mind kiusati. Alguses jäin mina alati süüdi, sest ma ei osanud norra keeles õpetajale seletada, kuidas asi oli, teised tüdrukud kasutasid seda kohe ära ja tegid mind süüdlaseks. Hiljem, kui ma juba oskasin hästi norra keelt, püüdsin ma õpetajale ikka selgeks teha, kuidas tüli algas, aga

Buffy, Mia Marta ja Aron kooli hoovis.

õpetaja ei süvenenud meie probleemidesse. Õpetaja jättis tavaliselt siis lapsed omavahel asju klaarima. Me ei tohtinud ka kodus nendest tülidest rääkida, sest õpetaja ütles, et see on kooli asi ja vanemad ei pea teadma. See, et õpetaja käskis meil ise olukordi lahendada, tekitas tegelikult veel suuremaid probleeme. Palju oli valetamist ja võltsi käitumist. Meil oli klassis üks tüdruk liider ja tema pidi alati oma tahtmise saama ja kõik püüdsid tema meele järgi olla. Poisid olid sõjakad, löid väga valusasti, eriti neid, kes norra keelt ei osanud. Siin koolis poisid räägivad küll rumalasti, aga õnneks ei löö. Ja üks asi oli minu meelest Norras väga imelik – seal olid juba 1. klassist alates kõigil oma *boyfriend* või *girlfriend*. Jalutasid ja mängisid koos, jutustasid kuskil nurga taga. Mulle meeldis kõigiga rääkida, aga sellest võis pahandus tulla, kui olin rääkinud kellegi poisssõbraga. Mõni tüdruk oli ikka tõeline *dramaqueen* iga päev. See oli nii häiriv, et mõnikord ma ei tahtnud lausa kooli minnagi. Õpetajad ei pööranud sellele mingit tähelepanu, kõik tuli meil ise ära lahendada, aga see polnud ju kerge. Siin Eestis on teisiti, siin saame ikka lapsed olla, ei pea kohe algklassis poisssõpra omama.

Küll: Ühtegi last ei tohtinud eelistada teisele. Kui tahtsid sünnipäevale kutsuda, siis kas kõik tüdrukud/poisid või terve klassi. Koolis ei tohi sünnipäeva puhul kommi pakkuda. Ja mis mind lausa nutma ajas, oli 1. september. Meie siin Eestis paneme lapsed kenasti riidesse ja anname lillekimbu kaasa, aga Norras ei tohi õpetajatele lilli viia ja esimene koolipäev ei erine teistest mitte millegi poolest – aabitsaid ei anta, üldse ei tutvustata esimesi kooli minejaid, direktor avab sõnavõtuga uue kooliaasta ja ongi kõik. Ei ole laulu, tantsu, hümnit. Kõik istu-

vad põrandal, lapsevanemad seisavad seina ääres, kui ei taha maas istuda. Esimese koolipäeva riietus ei erine teistest päevadest, isegi direktor oli T-särgi ja plätudega. Sellest kõigest oli väga raske aru saada, sest esimene koolipäev peaks ikka veidi tähtsam olema kui teised.

Kas te igatsete Norramaad veidike taga ka?

Mia: Ikka. Mul on seal paar head sõpra, kellega me paar korda nädalas suhtleme - helistame või feistaimime. Võib-olla lähme suvel külla, kui saab. Mulle seal tegelikult meeldis elada. Eestis on ka tore elada.

Sa oled, Mia, lihtsalt nii suurepä-rane suhtleja, nii arukas ja viisakas, et sina lööd läbi igal pool. Norra koolist said sa kaasa lausa elukooli jagu kogemusi. Kujutan sind mõne aasta pärast meie kooli õpilasesinduse töös kaasa löömas. Aga Külli, kas sina elaks pigem siin või Norras?

Küll: Ikka siin. Aga mul on hea meel, et mu lapsed on kogenud ka teistsugust kultuuri. Nad oskavad juba kahte võõrkeelt, on õppinud suhtlema erinevate inimestega ja on pidanud toime tulema täiesti uutest oludes. Sealt saadud kogemuste pagas aitab neil toime tulla siinsete raskustega. Igal pool on ju oma head ja vead. **Küsitles H. Mäe**

Piknik lumes.

Stiilinädal 2020

Fotod on Pirja erakogust.

Huvijuht teeb plaanid, koroonat korrigeerib

Nädal enne vaheaega toimus meie koolis alati populaarne stiilinädal. Stiilinädala päevad mõtles välja õpilasesindus, kui ühel teispäeva õhtul Zoomis kokku saime. Ideid, mida teha oli palju ning kamba peale valisime Messengeri Poll'i kaudu välja nädala teemad - esmaspäev on ametite päev, teisipäev on õuduka päralt, kolmapäev kõiksugu kostüümid, neljapäeval rock/punk/metal ja reede on soovahetuse päev. Kõige populaarsemaks osutus esmaspäevane ametite päev,

kui majas liikusid ringi ehitajad, arstid, päästetöötajad, õpetajad, ratsatreenerid, juuksurid, kokad jpt. Kuigi ega teised päevad väga osalejate arvult alla jäänud.

Aga mida veel kooliaastalt oodata on? Loodame, et saame kõik planeeritud üritused ka ära pidada. Novembris tuleb meestepäev, mida soovime samamoodi

tähistada nagu naistepäeva tähistatakse. Eks te siis näete, mis saama hakkab, kui see päev käes on. Detsembris on planeeritud jõululaat ning jõulupidu. Jaanuaris toimub juba 10. ÖÖKOOL. Veebruaris tähistame sõbrapäeva, vastlapäeva, vabariigi aastapäeva. Märtsis taidleme kooli taidluspeol, aprillis soovime õpilasesindusega teha kooliballi ning maikuus on oodata uhket showd Laulud ja Tantsud Tähtedega. **Huvijuht Pirja Laanemets**

Hea teada! Sekretär **Meeri Seiman** omandab IT-alast haridust. Kui vajad abi selles vallas, pöördu julgelt tema poole.

Lääne-Nigula valla noorte volikogusse kuuluvad meie koolist **Jane-Liis Koppel** (põhikool) ja **Raul Vahmeister** (keskkool).

Leht valmis toimetaja H. Mäe ja kõigi autorite kaasabil.
Trükkis Adograaf OÜ